

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . 10 зр. (20 кор.)
на пів року . . . 5 зр. (10 кор.)
на чверть року . . . 2-50 зр. (5 кор.)
на місяць . . . 85 кр. (1 к. 70 с.)

За границею:

на цілий рік . . . 16 рублів
або 36 франків
на пів року . . . 8 рублів
або 16 франків
Поодинокі числа по 8 кр. ав.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очі і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділі і руских свят о год. 6-й пополудні.
Редакція, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 9 ул. Коперника (Літодог ч. 9.) Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.
Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженя. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 10 кр. від стрічки, а в «Надісланім» 20 кр. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 15 кр. від стрічки.

Австрійське право народностей.

Після численних проєктів для полагоди національних справ в Австрії, виступила прагска «Politik» зі статями якогось «щирого патріота», в яких він старає ся оперти ціле діло на новій підставі. А іменно підстави булущого національного мира в Австрії мали-б стати поглибленими і розширеними до значня стисло правного, яке все і всюда підлягає нормам позитивного законодавства. До тепер уважано національні конфлікти спорадичними, і лише часовими проявами, які від часу до часу мусять і можуть бути полагожені компромісами або і репресаліями та що тим способом знов на якийсь час можна досягнути мир і спокій. В найлучшій разі понимано національну справу, як діло всесвітнього торгу, вільної конкуренції між більшими групами людей, в якій можна бути лише або молотом, або ковалом.

Щоби національне житє уняти в букву закона і забезпечити нею границі свобідного діланя в користь своєї народности, а з другої сторони не допустити до переступлення чужого обсягу управнень — се не прийшло до голови дотеперішнім, австрійським мужам стану. Щоби кождий член якоїсь народности знав своє народне право і міг користати з него, а з другої сторони мав запоруку в доходженю нанесеної єму кривди в національнім згляді — як се діє ся в області приватного і карного права — се видає ся ідеалом внутрішнього устрою Австрії, до якого ніхто не мав відваги навіть стреміти.

Отже для полагодження національних справ, прагска «Politik» вважає потрібним випрацюване самостійної системи права народностей. Лише на сій правній підставі може прийти до порозуміння, а між народами запанувати мир і лад. У всіх дотеперішніх пересправах, кожда сторона, особливо більше упривілювана, уважала всяке признанє хотьби частини права другої народности жертвою зі своєї сторони, яка наносить шкоду єї власній народности. Так оно не є і не може бути, а всі особисті права одиниці, як частини народности, як і загальні справи народа повинні бути унормовані в правній дорозі. Скїцом для такої праводатної роботи і заразом основами національного права, яке прислугувало би кождому землякови, було би:

1) Запорука беззглядної, від народности незалежної в нічім, рівности перед правом та перед зарядженнями всяких органів державної управи, як і перед всіма публичними державною устроєними або признаними заведеннями, як громада, повіт, край та їх помічні інституції.

2) Запорука права свобідної прилуки до якоїсь народности та незаколоженого признаваня і свідланя в даній народности на всіх областях приватного і публичного житя.

3) Право незаперечуваного уживаня національної бесіди в області приватного житя в як найширшій мірі, в публичній області після існуючих, законних приписів та уряджень.

4) Право свобідного користаня з уряджень, які держава устроїла, підмагає, або признає для піддержаня народного інтересу або добра. (Особливо в справах шкільництва).

5) Право підпомагати національній інтерес і добро (штукку, науку, літературу, добробит) власними жертвами та в дорозі признаних державною уряджень, в неограниченій мірі та в злуці з другими земляками — однак в границях, зачеркнених існуючими, законними приписами.

6) Негативне право цілковитої свободи перед всякою вимушеною співучастію в справах на користь других народностей.

Сі загальні основи не подають нич нового. Все, що в них містить ся, є так природним, що майже розуміє ся само собою. Але тим самим і вказана дорога видає ся бути правдивою, а опрацьованє поодиноких точок на сих головних основах усунуло би сей нелад, який тепер панує під зглядом народних прав та обовязків.

Церковні справи в Америці.

Нераз з численних дописів, які ми містили від наших дописувателів з Америки та за американською «Свободою», кождий читач міг виробити собі осуд, як сумно стоять церковні справи в Америці. На дотичну інтерпеляцію дел Вахьянина на засіданях спільних делегацій в Будапешті, міністер заграничних діл гр. Голуховський дав, як звісно, відповідь, що правительство інтересує ся церковними справами руских емігрантів в Америці, що в сїм ділі вело довшу переписку з Ватиканом, та що прийшло до переконаня, що лиху може зарадити лише основанє гр.-кат. єпископства для Америки. Сю відповідь приняла вся галицька Русь з великою вірадою, надїючи ся, що за енергічним попертем наших владиків, американсько-руске єпископство перейде з країни обіцянок і проєктів на реальний шлях здійсненя.

Якою пекучою потребою стало основанє гр.-кат. єпископства в Америці, яке єдино могло би виводити правильну організацію тамошньої гр.-кат. жеркви, нехай послужать на доказ парікавя та жалі звідтам на страшне здеморалізованє руского народа в Америці та гіршачі непорядки між тамошними свьятицями, церковними братствами і вірними. Послїдне число амер. Свободи» приносить знов дві такі дописи, до яких сама редакція додає примітку:

«Сли те все, що стоїть в дописи, є правда — то справді сумно. Ми готові в тій справі дальші вісти помістити, однак они мусять бути річеві і правдиві».

Perth Amboy, N. J. July 25. 1900.

Парохія наша складає ся в самих Угро-Русивів, але непорядки такі, що хрань Господи. Як тільки стали наші люде думати про церков то від тоді вічні сварні і гріх.

Були в нас ріжні духовники, та ненорядкам не тільки що не скрутили голови, але ще взбільшили їх і забрали ся. Вкінці прийшов до нас о. Нестор Воленський, чоловік щирний та грацовитий, і ми думали, що аж тепер буде all right. Але де там; єго праця оказалась даремною.

Нікий Петро Козуб, шведь-полатайко і цер-

ковний комітетовий, став церковним босом. Тому чоловікови обздурилось, що він голова в Perth-Amboy-ській гр.-кат. громадї, що ключі церковні, печатка і каса мають бути в єго руках; що свьятик має давати пів доходів до єго рук і т. д. Непорядки взросли. Нич не помогли ради єпископа айришского; почались тягання по місцевих судах, а місцева газета мала що писати про Greek Cath. Church та Hungarians. Наслїдком того о. Воленський зрік ся всякої платні і з більшостию парохія остав в Perth Amboy, відправляючи духовні функції в тамошнім польським костелі.

Бос Козуб остав сам з своїми приклонниками, з церковцею, ключами і печаткою. З початку голосив, що переходить на православіє, однак, що через те міг стратити всіх своїх сторонників, тому надумав ся і став глядати за духовником, якого справді найшов в особі А. Годобая (чи Худобая).

О. А. Годобай, знаний з того, що «муфус» кождого кварталу на нову парохію, прибув з Ramey Pa. 15. серпня і замешкав в одного карчмаря, де зложив свій бізнес-офіс і навчає ту віри Христової. Він пристав на всі условія П. Козуба, а що там вже є о. Воленський парохом, се єго ніч не обходить.

Крім того П. Козуб каже, що о. Годобай обіцяв давати єму пів «штоли» і третю часть місячної «платні».

Так то водить ся в нашій громадї. Люде складали центи на пляц, але як Козуб став церковним босом, то пляц той замінив у жида на вивший, гірший, а з буди на угле переробив церковцю і тепер єпископствує. Жаль тільки серце стискає, що деякі люде єго слухають, а навіть найшов ся учитель правди Христової, що став під єго команду. Се ганьба для всього угро-руского свьятицтва і чиста деморалізація.

А що нас дивує! Петро Козуб, о. Ходобай і о. Воленський належать до «Сєднинєнє», котре хвалить ся, що заступає інтереси «гр.-кат. руского народу в Америці», але оно нич і терпить таких членів як Петро Козуб. Тож ми сподїємось, що предсїдатель «Сєднинєнє» і духовний управитель, котрі оба суть духовниками, вглянуть в ту справу і не позволять, щоби полатайко «босував» в церкві.

P. C.

З Stuarthurn, Man. Canada.

Не брав би я за перо, тай не говорив на папір, але стриматись не можу. Тут люде в свьята вмісто до церкви до шторів ходять, хоч і є церков. Кажуть: якби був піц, то пішов-бим до церкви, а так по що? Я вже нераз чув, як дяки гласами викрикують... Або знов той батюшка якийсь ходить людей туманити і всякі мандрівники волочать ся. А від чого оно так? Від того, що місіонарів своїх не маємо. Гей, свьятицки, чи вже вас нема на свьіті? Таж загляньте до нас хоч деколи, а то геть пропаде руско-християньска віра. Гр. Пашкарік.

Козацтво і гайдамаччина

в «Енеїді» Котляревського.

I.

В р. 1764. знесла царица Катерина II Гетьманщину, а в р. 1775. довершено послїдного наслідя на українським козацтві, — зруйновано Запорожську Січ.

Не однаково відіє ся до тих обох подій

український царід. Проф. Драгоманов замічає, що про знесенє Гетьманщини не зісталось на Україні ні одной пісні, з чого видно, що ніхто з простих людей не подумав за нею жалувати. Причиною сеї байдужности до знесеня Гетьманщини було те, що в Гетьманщині «поспільство» або «чернь» вже давно стратило прихильність до козацкої старшини, що з першу позахоплювала собі землю, а оцісля стала повертатись в павів, а простих людей обертати в підданих. Між українською «черню» а старшиною почала ся вже борба в р. 1663, про яку згадує одна з найліпших українських пісень, розказуючи, як Запорожець Андйбер побив в шинку «дуків-срібляників», старшину, полковників і наказував їм:

Ей, ви дуки, ви дуки!
За вами всі луки і луки,
Нігде вашому брату, козаку-нетязі стати
І коня лопасті.

В XVIII. віці Гетьманщина з козацкою службою стала вже повертатись в панщину. В одной пісні з часів кінця Гетьманщини козак, післаний на службу, так жалить ся:

Ой горе, біда, — не Гетьманщина!
Надокучила вже вража панщина.¹⁾

Зовсім инакше згадує український царід про зруйнованє Запорожскої Січи. Жаль про руїну Січи розійшовсь по всій Україні, так широко, що про неї маємо більше сїмдесяти пісень, записаних в ріжних країнах від Дунаю до Дону. Навіть в Галичині, що вже сто літ перед тим відорвана була від Січи і котра в часи її руїни була вже під Австрією, сьпівають пісню, в якій видно, хоч глуху, чутку про руїну милого всьому українському народови вільного гнізда славних Запорожців. Вольности Запорожскої Січи були місцем, куди втікав царід від кріпацтва, що заводилось вже на Гетьманщині руками козацкої старшини і царского уряду. Заведенє кріпацтва в Гетьманщині в р. 1783—6 було би річию неможливою, коли-б на Запорожских землях лишила ся хрестянська воля під захистом Січи.²⁾ Тим то висьпівав царід свій тяжкий жаль за Січею в людських піснях.

Як відніє ся Котляревский до Гетьманщини і Запорожя та о скілько замінний тут вплив людських пісень? Се питанє хочемо розсьвітлити.

На перший погляд видає ся, що творець «Енеїди», іменно що-до Гетьманщини, відступив значно від народних пісень. Котляревский обняв однаковою симпатією Гетьманщину і Запорожску Січ. Коли однак приглянемо ся ближше «Енеїді» Котляревского, то пересьвідчимо ся, що ріжниця тут ніякої нема. Український царід не жалував за Гетьманщиною, а мимо сего осьпівував славу і подвиги поодиноких гетьманів, чи їх подвижників. Сей самий мотив: апотеоза слави Гетьманщини — виступає різко в «Енеїді» Котляревского. У поета козацтво гетьманське і запорожське становить немов-би одну цілість, бо він сьпіває нам про его лицарські подвиги, в яких одна і друга сторона протягом віків брала однакову участь.

Описуючи приготуваня Латинців, що задумали розбити Троянців, поет дає нам образ війск козацких. Котляревский розказує, що бояри розіслали маніфест по всіх повітах:

Щоб військо йшло під хоругв;
Щоб голови всі обголяли,
Чуприви довгі оставляли,
А ус в півлокоть би тирчав.

Зібране військо розділяють Латинці по козацкому звичаю на сотні і полки:

Полковників сопоставляли,
Дали патенти поштникам,
По городам всяк полк назвав ся,
По шапці всякий розличав ся,
І писали військо під ранжир;
Пошили сині всім жупани,
На спід же білії каптани,
Щоб був козак, а не мугир.

Не бояри Латинців, а козацка старшина веде латинські полки до присяги:

На конях сотники фінтили,
Хорунжі усики крутили,
Кабакү нохав асаул;
Урядники з атаманами
Новими чванились шапками
І ратник всякий губу дув.

¹⁾ М. Драгоманов: Нові українські пісні про громадські справи (1764—1880). Галіве. 1881. стр. 14—15.

²⁾ Там же. стр. 19—20.

Латинські війська нагадують поетови на недавню ще минувшину українського козацтва, на стрійні козацкі полки, що вибирались в похід на їх славні бої. Поет величає їх:

Так вічної памяти бувало
У нас в Гетьманщині колись,
Так просто військо шиковалось,
Не знавши, стій, не шевелось;
Так славній полки козацкі,
Лубенський, Гадяцький, Полтавський
В шапках, було, як мак цвітуть,
Як грянуть, сотнями ¹⁾ ударять,
Перед себе списи наставлять,
То мов мітлою все метуть.

Коли зруйновано Запорожску Січ, Котляревский був тоді вже семилітнім хлопцем. Можна догадатись, що поет в своїх дитячих літах бачив Запорожців, чи то в більших чи в меньших відділах. До народних оповідань про гетьманів і козаків, до людських пісень, що славили козацких гетьманів і ватажків, до численних хронік про козацкі війни XVII. і XVIII. в., до рукописних віршів і драматичних творів, в яких величано гетьманів і козацтво, Котляревскому в більший або меньший мірі звісних, так як звісні они були всім більше просьвіченим Українцям XVIII. віку,—могли прибути ще і вражіння з дитячих літ і додати красок до загального образу козацтва в «Енеїді». Між військом Латинців бачив Котляревский не лише полки, що нагадують ему гетьманців. Він видить тут також чубатих Запорожців:

Було тут військо волонтир,
То всяких юрбиця людей,
Мов Запорожці, чуприндири,
Що їх не втне і Асмодей...

Се запорожське військо, хоть може не так правильно, як гетьманські полки, хоч

..... і не гарнє,
Як кажуть то, нерегулярнє
Та до війни сами злий гад ²⁾

Запорожців зображає поет так, як про них розказують народні пісні та оповіданя. Останні бачуть в Запорожцях великих силачів, так що від їх віддиху ворог утікає, або падає на землю³⁾, то знов людей, що знають випити⁴⁾, або яких обовязком є, уміти красти, розуміє ся, не в дома⁵⁾. Погляд сей на Запорожців, як вже замінив Драгоманов, невірний, хоть переняли его також деякі «прихильні начальству та панству письменні люди»⁶⁾. Сей погляд на Запорожців і Запорожє бачимо також в «Енеїді» Котляревского. Віддаючи похвалу хоробрости Запорожців (они «до війни самий злий гад»), рівночасно пише про них поет:

Чи вкрасти що, язик достати,
Кого живцем, чи обідрати,
Ніхто не вдержить їх армат. ⁷⁾

В иньшій місци Юпітер кличе в гніві до богинь:

Пішлю вас в Запорожску Січ!
Там ваших каверз не вважають,

¹⁾ Козацкі сотні бачимо також в Аркадских полках: Тут стілько сотень одлічали Аркадских жвавих парубків І в ратники їх назначили; Дали їм в сотняки павів, Дали значки їм з хоругвою, Бунчук і бубни з булавою, Списів, мушкетів, палахів...

Онишкевич: «Руска бібліотека» Т. I. Львів 1877. Пісня V. стр. 47. — Троянські війська називає поет «козацтвом-лицарями», то знов прирівнює їх з Запорожским «кошем». В полках війск, оспілюваних Котляревским, бачимо «осаулів», «атаманів», «обозних генеральних» (Порівнай: Там же стр. 65, 45, 42, 57).

²⁾ Там же. стр. 39. пісня IV.

³⁾ Кулишъ: «Записки о южной Руси». Т. I. стр. 141 і 163.

⁴⁾ Там же: стр. 165.

⁵⁾ Там же: стр. 159. «Такий то народ був! як не краде Запорожець, то й кажуць йому: «Доки, ти вражий сину, будеш лежати? І чарки горілки ні-за-що випить!» Наш родич, Яцько був у Запорожцях; то було розказує: «Пішли ми, каже, аж за Бог-ріку, над Тилигуд, конний красти. Глянем, аж такий табуи коний ходить! От я приліз, аж Нагаець вартовий ходить! Я як сунув його спсом! а він був у панцирі, то спис так і згорчав ся. Він як схопитця та до мене! то якби не було ножа, зарівав би вражий син. А то як я черкну його ножем по горлу, то він так і поваливсь».

⁶⁾ Драгоманов: Ор. сіт. стр. 19 характеризує в сей спосіб Запорожє: «Запорожя було для Українців зовсім не тим місцем, де-б можна було лежати боком, пити горілку та дражниччати, але місцем, де люди жили на своїй волі і господарювали вільно, на громадській землі і воді, ловлячи рибу, а також пасучи скот, а в останні часи і хліб орючи».

⁷⁾ Онишкевич: «Руска бібліотека» Т. I. стр. 40. пісня IV.

Жінок там на тютюн міняють,
В день п'яні сплять, а крадуть в піч.¹⁾

З гетьманів згадує нам поет одного з найбільших козацких вождів, Сагайдачного. По пригетьмана величає поет Січ і єї кошового, Дорошенка. Так каже Котляревский, що Троянці, пливучи на морю, сьпівали пісеньок:

Козацких, гарних, запорожских,
А які знали, то й московских,
Вгадували бріденьок,
Про Загайдачного сьпівали
Либонь сьпівали і про Січ...²⁾

(Далі буде).

Боерский герой.

Після упадку славного Кроніого, який довгий час викликував подив в цілім сьвітї своєю знаменитою тактикою против переваги англійского війська — став новим героєм для Трансвалю боерский генерал Девет. Ото, що про него пише, не свій, не прихильник, але противник кореспондент англійского «Daily Telegraph»:

«Завсїгда Девет! Місяць сходить, а огняні віхи звїчають: Майте ся на осторожности! Девет є в лісі і йде до Ньюкастль! «Сонце сходить а геліограф доносить: «Стережіть ся дуже, бо Девет є в Бетлгеєм і може спробувати напасти на два полишені в Ледісміт баталіони!» Вечером дають знов сигнали фанами: «Девет перейшов з сімома командами через просмик Кундуклянг та поступає против генерала Дартнеля в напрямі до Дунде». Але Рундле, Гунтер і Метуен гонять за ним. Через три місяці він першого держав в шаху, 30.000 людей чекає на него на границі Наталу. Він позамітав комунікаційні лінії і не дає нікому віддихнути, як здає ся, з силою 7.000 людей. Один цілий баталіон кінниці, один полк піхоти та теплу одїж для цілої армії він захопив сам. Почесть війни дійсно не лише виключно по нашій стороні (!). Хто оспіває діла Девета. Перед двома днями ми чули, що Девет вислав вісімсот полонників без офіцирів і оружя в похід через гори Стюпскопу. Сих вісім сот людей є побідними трофеями Девета. Честь, кому честь! І зараз при першім случаю, де англійский начальник кінноти при таких самих условинах, як Девет, возьме в полон 1000 людей (половина, з того кіннота), перерве лучність з армією позаду і яких 80.000 людей буде водити за ніс, то я такими самими виразами вискажу ему своє признанє. Девет має, як я думаю, найбільше 7000 людей при собі. З тими людьми він боронить ся против армії при сполуді з заду з Оранїєю і проти Рундлього, Брабанта, Метуена і Гунтера, параліжує армію в Наталі аж до Стандертоні і має проти себе яких 80.000 англійских войків. А прецінь люде Девета не є хоробрїйшими від наших; они не зорганізовані, не мають правдоподобно свого штабу і гадаю, що всі транспортні средства, які они посідають, є ті, що забрали їх від нашої армії. Як він се доконує? Будучи знатоки военної штуки будуть жалувати, що Боери не мають між собою жадного стратегіка, який би списав всі ті его способи веденя війни, бо операції Девета і нікого иньшого стануть в будучности темою для кожного професора кінноти по війскових школах заграниці. Его методу будуть учити, его практику приєвоювати собі. І як там з ним тепер скінчить ся, коли він вже окружений майже із всіх сторін, то імя Девета увіковічить ся на завсїгда для потомности».

Так говорять англійский дневникар про боерского героя. Тактичні спосібности і невтомима меткість Девета звівечили довголітню славу лорда Робертса, котрого военний досьвід з дикими народами завів у війні з противником, що визначає ся зарівно невибагливостію в своїх потребах, як інтеллігенцією і горячим патріотизмом.

Новинки.

— Календар. В середу: гр.-кат. Матея апост.; рим.-кат. Тимотея. — В четвер: гр.-кат. Лаврентія; рим.-кат. Пилипа.

¹⁾ Там же. стр. 58. пісня VI.

²⁾ Там же. стр. 16. пісня III.

— Родимці! Присилайте фанти для дяківської лотерії! Купуйте льоси! Фанти належить посилати до канцелярії дяківської лотерії, Львів, Коперника ч. 36 на руки Впр. о В. Яцковского, гроші до Дирекції «Народної Торговлі», Львів, Ринок.

Комітет.

— Вписи учеників і учениць до 4-класової школи ім. М. Шашкевича у Львові, ул. Скарбівська ч. 26, будуть відбуватися в днях 29, 30, і 31. серпня с. р., кожного дня рано від 9. до 12., а пополудни від 3. до 5. години.

— Вісти з Америки. По кінець липня приїхало до Канади около 7.000 руского народа з Галичини і Буковини. — О. Ів. Заклинський посвятив церквою в Вінніпег і виїхав до Едмонтон. — О. Т. Стефан став адміністратором парохії в Плимут, Па.

— Пожежа церкви. В Сухій-Воли, цїшанівського повіта згоріла оводі місцева церква. З огню нічого не уратовано. Причина пожежи незвісна. Церква була обезпечена в «Двістрі» на 5000 кор.

— На що дають ловити ся комісії драматичних конкурсів, доказує надїлена другою нагородою з польського конкурсу краєвого, штука пани Вуйціцької «Дилетанти». 18-літна авторка в дилетантській штудії писала, (щось як наша Кибальчівна в «Катрі Чайківній» та «Марті») до одного слова десять стрічок інформацій. Ось зразок такого писаня:

Іра: (сидить задумана, потім підходить звільна до цвїтів, гласкає їх (!), нюхає, витягає скриту в них карту, читає — кидає зімняту на землю з несмаком. Стоїть хвильку задумана, зітхає. Поглядає побіжно в зеркало, знов підходить до цвїтів; їх запах і барви приводять її в захват (!) і упоюють (!) Прикладає до них лице (!) і погортає їх запах (!) з роскішно (!) примкненими повіками. Двері ухилиють ся, входить Стах, по тихо підкрадає ся до неї — нагло хватая і цілує її руки).

Стах: (горячо) Іро моя, Іруєко, мої скарби, моя богине!

Іра: (трохи налякана і засоромлена, боронячи ся з усміхом) Стаху... не так... не так, по Стаху...

Бути може, що пп. юрорам приємно читали ся сї «настрові» описи і легко їм було представити собі в уяві те «гласканє» цвїтів, «поглощанє» запаху з «роскішно» примкненими повіками... але се представити акторці на сцені? Юрорам видавалось се як вершок поезії, а театральній публіці як безцільне вештанє ся по сцені з причини лихої режисерії, що Стах спїзвив ся на сцену...

— Зі Саски камеральної, рудецкого повіта, пишуть нам про таку подію: Тутешній господар Данило Буба оженив перед трема роками свого сина Федька і казав ему жити при собі. Син надармо допомагав ся, щоби его батько відділив з господарства, а в наслідок сего приходило часто до колотнечи і бійки. Дня 16. с. м. тяжко побив Федько свого вітця, а той слідуєчого дня, в четвер, записав сина до комарнянського суду. Але коли батько повернув з Комарна і поїхав на ніч за кіньми (з 17. на 18. с. м.), розгніваний син виїшов в поле і удусив батька. Щоби затерти сліди свого злочину, пустив Федько коні з приколіи, думаючи, що люде повірять, що то коні зірвали ся і старого мотузом удусили. Другого дня рано найдено старого Данила волоченого кіньми по поли. Підозріне упало сейчас на сина. Его найдено і скованого відставлено до Комарна. Многонадійний зьвір в людській шкірі має 28 літ, а его батько мав літ 53.

— De mortuis nihil, nisi bene каже хороша латинська приповідка. А прецінь є люде, яких злоба навіть перед обличчєм смерти не схаєнить ся, які судять людий мірою сеї злоби, та тямлячи, що і їм буде такою самою мірою відмірено. До одного з львівських дневників, гр. Люїза Зіхи чула себе спонуканою надїслати ось яке спростованє: Глубоко тронула мене як матір нечаянна смерть мого одинака, котрий помер передвчасно на поражєнє серця, недугу, на яку він терпів від дитинячих літ. Неменьше гірко діткнула мене разом з цілою родиною злослива і часто містифікаційна вість про самоубійство гр. М. Зіхого, длятого прошу оголосити отсе спростованє: Максим гр. Зіхи помер на поражєнє серця. Він не був зовсім ексцентричної вдачі, виховував ся в мастириках, де удержував ся з малого майна, яке посїв по своїм батьку бл. п. Емерику Зіхим. Зі своєю женою ніколи судово не розводив ся, бо она лише хвильово перебувала у своїх родичів на Угорщині; дальше я, як мати і жена бл. п. Емерика гр. Зіхого, не є «міщанкою» але дочкою інженера бл. п. Карла і Іванни Гофман де Вільфінг, а вкінці, бл. п. мій син Максим гр. Зіхи жив морально і чесно. — Люїза гр. Зіхи.

— Жидівський напад. На селянина Тимка Ковальчука з Топорова, напав оводі жид, Сімхе Шапіра різник, і допомагав ся у него о грядку хмїлю, яку приобїждала ему жінка Ковальчука. Коли селянин відмовив жидови, сей витягнув ніж і тріччи пхнув ним в груди Кавальчука, а его жену, що прибігла мужови на поміч, почастував колом в голову. Жидівського розбишака

увязнила вже жандармерія. Стан Ковальчука є безнадійний. Жиди з Топорова жертвували Ковальчукові 200 зр., щоби она свідчила, що муж зранив ся косою.

— Осїнь.

Ти знову йдеш, німа, блїдолиця
Віщунко смерти! Умертвительнича
Розцїлих цвїтів літного житя!
Я чую хід твій легкий і повійний
І голос твій жалкий та безнадійний
І жду тебе, як матери дитя...

Я жду тебе, щоб зимними руками
Ти обняла мене і у знетямі
Та нечутя пилану сповила;
Щоби розбурхану втишила душу
І заспівала про давну, минувшу
Пору, коли вна в світї не була...

І як моя душа повстала з смерти,
Так знов їде она на поле розпростерте
Стерпї, сумної тих будучих днів...
А ти пієш в дорогу їй спїваєш,
Пожовкле листє споминів стручаєш,
Морозїш імгла молодечих снів...

С. Чарнецький.

— Сумна пригода приключила ся оводі в Збоїсках коло Львова. Старший урядник залїзниць державних, пан С., виїхав ся з родиною до Збоїск, а що депь був горячий, то его доньки задумали скупати ся в ставку. За хвилью роздав ся крик, що найстарша донька, 20-літна панна топить ся. Батько побіг на поміч, а також прибігли і селяни та стали ратувати дівчину, котру остаточ-но видобуто з води майже неживу. Тимчасом утопив ся один із селян, що прибіг був на ратунок. Підчас коли одні поїхали до Львова по лікаря, другі шукали в ставі утопившого ся селянина. Панну відратовано і привезено до дому, але стан її є дуже грізний і безнадійний, позаяк до легких дістало ся було тільки води, що она опухла, а в наслідок того і віддих і рух серця є спараліжований.

— Анархісти. 18. с. м. увязнено в Мущинї якогось Адольфа Бриліцького, родом з Кракова. Бриліцького видалено з Угорщини, де він скликавав тайні збори і намавляв до анархізму. Увязнено сего пташка зарядила відєнська поліція, а також видала она поручєнє до новосандецкого староства, щоби оно слїдило за якимись чотарма Італїянцями-анархістами, що виїхали до західної Галичини на час маневрів.

— Володимир Сергїєвич Соловєв, один з визначнійших російських філософів 19. столїтя, помер в 47. р. житя дня 13. с. м. Померший був сином професора університета, автора «Історії Росїї в давнійших часах». Як 21-літний молодець одержав він титул магістра філософії і опісля викладав свій предмет через один рік на московськїм університеті. Соловєв написав много научно-філософїчних, критичних і т. п. розвідок, а крім сего видав кілька строго наукових творів з обсягу філософії.

— Чесний злодій. Недавно, як доносять «Московє Вєд.», начальник слїдчої поліції в Москві, п. Лебедев, одержав через почту грубий лист, в яким містило ся 29 акцій, скраджених перед роком п. Ускокови. В копєртї крім акцій находив ся куєник паперу, записаний семи словами: «Я є чесний злодій, а не такий уривитель, як мій спільник, котрий пересвідчивши ся, що акцій, які ему припали з крадїжи, не зможе спродати, спалив їх, або подер. Я пересплаю на ваші руки свою пайку акцій, бо знаю, що они мають для п. Ускокова велику вартість і прошу їх доручати властителям». — Папросійський злодій.

— Перевітруванє тунелїв. Професор Моссо перевідав недавно досьвіди, як поліпшити воздух в довгих тунелях. До сеї ціли вибрано тунель коло Генуї в Італії. Під тендером льокомотиви прикрїплено збірник зложеної зі самих рух, нановних стисненим воздухом. Коли льокомотива вїздить до тунелю, машинїст витирає збірник, а сильна струя воздуху пре перед собою хмарї диму і нечистого повітря. В наслідок сего подорожні не потребують замикати віков вагонів, бо в тунелю находить ся чистий і здоровий воздух. Досьвіди увінчали ся добрим успіхом, так що можна надїятися введеня в ірактику сеї методи.

— Зьвірство. Оводі в Новім Йорку зімліла на улиці від спеки якась молода, елегантно убрана панї. В тій хвилї кинулось на ню двоє волоцюгів і стали її рабувати та рвати з неї, що лиш дало ся; забрали у неї калитку з грїшми, повитягали з кишень, що лиш мала, а відтак почали стягати з неї всі драгоценности. Жєнщина мала на пальцях золоті перетєні з брилїантами; зьвірскї волоцюги не могли їх борзо стягнути і відтяли їх разом з пальцями. Нещасливу найдено в калужї крови і відставлено до шпиталю, де она незадовго потім померла.

— Альфа, відміна трави Stipa telacissima, є добре звїсна курцям австрійських цигарів, званих «вїрджїнія». Соломка в середині цигара є саме тою альфою. Властиво є се листок трави, хотїй до листка неподібний. Вже від найдавніших часів мала ся рстина технічне значєнє. Роблено з неї мішки, кошї, капелюхи, обуви, мати і шнурї, а коли запотрєвованє паперу зро-

сло до незвичайних границь, почато вирабляти з неї писарскїй материял. Вітчиною альфи є африканскїй побережа над морем Середземним, де перший описує її Пліній під назвою «spar-tium», звідки пішла у Іспанцїв назва «еспарто». Тепер управляють альфу в єї вітчинї в Альгерї, Тріполїсї і Тунїсї і в Іспанїї. Зї сих країв привозять альфу до англїйських фабрик паперу, де з нею дуже ошадно обходять ся, бо лише підправляють нею паперову масу, зроблену з инших материялів. Рїчний вивіз сеї рослини до Англїї виносить з північної Африки звиш 100 мїлїонів кїльограмів, а з Іспанїї половину сего, або возьмїм грїшми — вартість привезеної альфи до Англїї виносить около 35 мїлїонів корон. — Замїтку про альфу, не рїдну нашу рослину, подаємо длятого, що нераз в торговельних кругах можна почути назву «альфа», а що в ботанїці ся назва не істнує, можна думати про грецьку «а».

— Ц. к. Дирекция залїзниць державних оповіщує:

Австро-угорско російскїй союз залїзничий. — Входить в житє додаток III. до тарифи товарової частї II. від 1. вересня 1900.

— Жертви для Людвика Снешка: К. С. в Скварївї 1 К 60 с.; Е. Б. з Завалова 2 К.

— Конкурс. Видїл товариства «Шкільна Поміч» в Самборї прийме в сїм році шк. 50 учеників шкїл народних і середних до бурси. На ту ціль випнято просторе і здорове помешканє о пяти убїкациях. — Видїл дає вихованкам: помешканє, опал, свїтло, вітцївскїй надзїр і добрий харч, котрий обовязанї родичі з околицї Самбора достарчать в натуралїях. Заможнійші родичі доплачують 2 К місячно з гори. Ученики з дальших сторон будуть принятї за доплатою не мєньшою як 20 К місячно з гори. Ліжко, постіль, біле, одїж і прибори шкільні має кожний ученик мати свої в порядку. Зголошеня устні або писемні до о. Михайла Ортинського, катехита ц. к. семінарїї учительскої до дня 25. серпня с. р. — Від Видїлу «Шкільна Поміч» в Самборї, дня 18. серпня 1900. К. Топольницький, о. М. Ортинський, П. Будзїньський.

Телеграми.

Вешїгтон, 21. серпня. Китайске правительство предложило Союзним Державам просьбу через Лігунгчанг, щоби она підняла ся посередництва в мирових переговорах. Лігунгчанг заявляє готовість вести переговори в Тїєнтсїні, чи в Пекїні, не жадає цофнєня союзничих війск і взагалї не ставить жадних умовів.

Льондон, 21. серпня. Агенция Далосїєля доносить, що за утікаючою цїсарєвою пустила ся япаньска кінниця в погоню.

Петербург, 21. серпня. Указом з дня 7. серпня заказано в Росїї вивіз пороху і оружя до Китаю.

Петербург, 21. серпня. Генерал Орлов доносить до генерального штабу, що 14. серпня бригада козаків злучена з полком козаків і коломною Мазєвского, побїла і змусила до утечи, 7.000 Китайцїв коло Якші та обсадила ярї Якші і Мендухи. Страти Росїян виносять лише 3 убитих і 9 рапних.

Відєнь, 21. серпня. Телеграфїчно доносять, що кораблі «Цїсарєва Елїсавета» і «Аспєрї» прибули до Сїнгapore та по кількогодїннїм побутї вирушили до Гонконг. На помостї всі здорові.

Льондон, 21. серпня. Лорд Робертс доносить з Преторїї: Генерал Гамільтон обсадив дня 18. с. м. Оліфантнах та здобуто 2 гармати і 2 транспортні вози. Передна сторожа Гамільтона боролася вчєра цілий день з неприятелем над Крокодилячою рікою, при чїм 7 Боєрїв взято до неволї і здобуто 2 вози. В дистриктї Гарисміт піддало ся до 19. серпня 684 Боєрїв.

Капштат, 20. серпня. Генерал Девет дізнавши ся про силу Бадєн Повєля відступив від Командонек і удав ся на північ. Бадєн Повель пігнав ся за ним.

До милосерних сердець відзиваємо ся в справі убогої жінки, жени зложеного слабостию б. учителя народного Людвика Снешка, яка не має ані достаточних средств, ані спромоги заробокваня, щоби удержати себе і хорого мужа, якого опікою она обтяжена. Ласкаві жертви наша редакция передасть тиждєвно просячїй.

Малий фейлетон.

СТРИЧА.

(Далі).

Останні слова вимовила тихо, ледви помітно. Навіть не скотила ними тої великої тиші, що їх обгортала собою. А був у тій тиші і густий запах резеди і левкоїв і вечірня, літня, важка задуха і той перловий, вечірній сумрак, що напливав як хвиля, як море і обнимав їх і в'язав з собою. Чули, що траплять силу і свідомість і піддають ся тій таємній млі, що нараз виринула поміж ними.

На церкві озвались дзвони. Вона зірвалась перша. Зворушене відняло їй мову і лише глянула на него, немов би тим поглядом хотіла ратувати себе і єго, отверзти, додати сили і волі. Потім скоро вийшла з комнати. Коли вернула, була бліда, але спокійна. В сїрій, під шию застягнутій сукні, з гладко прочесаним волосем, струнка задумчива як-раз пристроювала ся до того вечера і до тих ще сїрійших споминів...

На струни упав важкий педал і здавив тони, що по довгим спо-

чинку загомоніли так сильно, так голосно, бурливо...

З церкви вертали люде. Кождої хвилі міг вернути отець Юрчак.

Спокійно засіла до фортепяна і знов заграла свого улюбленого Брамса. І була в тій її грі велика туга і жаль такий, що перестає бути тихим, меланхолійним жалем, а робить ся лютою, майже божвільною розпучкою.

Відчинили ся двері і увійшов муж.

— Свят, свят, свят! — кричав, ідучи на зустріч гостеві. — Кілько літ! Кілько літ! Витай товаришу! От тобі несподіванка!

Аж тепер звернув увагу на свою жінку.

— Дай же спокій з тим своїм гравем! Покійні родичі будуть мати великий гріх за той фортепян. Кажу тобі, товаришу, чиста мука. Лучше піди в пекарню та приладь каву!

Жінка встала і вийшла, він говорив далше.

— Прону я тебе, на що мені той фортепян? Заплатили за него щось 500 зл. Чи то не шкода? Двацять ринських проценту, а в господарстві навіть більше. От глупа думка.

На сю тему говорив, поки не вернула жінка, а за нею служниця принесла підвечірок.

О! так, то розумію! За се тебе люблю! Але перед кавою подай нам наливки. Знаєш, тої з супиць та ожин... Знамениті наливки робить моя жінка, — додав не без гордоців.

Але гість не відповів нічого. Мовчки вдивляв ся в лице отца Юрчака, червоне, повне, мокре від поту. Внутрішнє вдоволенє малювало ся на тім лиці, якесь, так сказати, фізичне щастє било з тих єго маленьких, сїрих очий. Так і видно було, що між тілом і духом у тої людини заключено тривкий мир. І жадна з помирених сторін навіть не гадала починати війну. По що? Їм було дуже добре з тим миром.

— Розповідж-же нам тепер, товаришу, — почав Юрчак, відсуюючи порожню склянку, — яким способом прибував ся ти в наші глухі сторони, з такого далекого, великого сьвіта?

Іваньский рад-не-рад повторив те, що розказував перед хвилею пані Юрчаковій. Але повторив сухо і без серця. Юрчак звичайним способом піддержував бесіду:

— Ага! Так, так! Ну, і що далше?

— Значить єт, ти що-йно добиваєш ся до щастя! — почав, підждавши, аж гість скінчив. — А ми, братику, без погоні за щастєм

давно, щасливі! Само нам до рук упало. Правда, жінко?

Жінка не відповіла нічого. Він з пестошами погладив її по лиці, а Іваньскому здавалось, що то єго гладять пильником по серці.

— А тепер, товаришу, підемо оглянути господарство. Добре? Вечір як на те дуже милий.

Гість став випрошувати єя, але господар конечно хотів похвалити єя своїм щастєм.

— Ось тобі стайня на худобу! В цілім деканаті нема такої худоби.

Чисті швіци. Торік маршалок заплатив мені за річну ялівочку 100 зл. Не віриш? Поспитай жінки. А то мої парадієри. Війскові вправді, але коні, коні!... Коло діла треба вміти ходити. Як бачиш, дешево, а добре. А то моя стодола. Сєго року вона заледви четверту часть мого збіжа помістить, бо треба тобі знати, що кромі свого, се-б то ерекціоноально го поля, я ще наймаю. Кажуть: ріля не виплачує єя. Сьмій єя! Ще й як виплачує єя. Лише треба вміти ходити коло неї, треба буги господарем.

(Д. б.)

— РІК ЗАСНОВАНЯ 1892. —

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНѢСТЕРЪ“

перше і одинокє руске Товариство асекураційне, припоручене Вєч. Духовеньству і всім вірним Впрєосв. Митрол. і Прєосв. Еп. **Ординариатам** всіх трєх єпархій, обезпечає будинки, урядженє домашнє, скот, господарскі апарати, збіжє в зерні і солоні, єсно в стєгах і будинках **протиw шкід огневих.**

Стан фондів гваранційних з днем 31-го грудня 1899 вноєить:

Фонд резервовий	245.814 кор. 52 сот.	} 486.145 кор. 92 сот.
Резерва премій	148.480 " — "	
" спеціальна	1.684 " 80 "	
Фонд основний	72.000 " — "	
" ємеритальний	18.166 " 60 "	

Тарифи «ДнѢстра» дуже умірковані, услівя обезпечень користні, а шкоди ліквідують ся безпроволочно. До кінця 1899 року вносили вишлачені шкоди 1,669.565 кор. 38 сот. Поліси «ДнѢстра» приймає **Банк красвий і Каси ощадности** у Львові, Коломиї, Самборі, Долині, Святині, Городенці, Терєбовлї і Заліщиках при **позичках гіпотечних.**

На жите можна обезпечитись через «ДнѢстеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає найкористнійші услівя, представляє своїми фондами найбільшу гваранцію і видає поліси і квїти в рускїм язичі. Зголошенє о уділенє агенцій в окрєстностях, де нема близько агентів «ДнѢстра», приймає ся. «ДнѢстеръ» виплатив агентам по кєнець 1899 р. провізїв 216.714 корон.

Львів, ринок ч. 10. (дім «Прєсвьїти».)

Інформації і посередництво до заключеня ОБЕЗПЕЧЕНЬ ЖИТЄВИХ в найкористнійших комбінаціях.

Пожички для членів Тов. взаїмн. обезпеч. і ввійми «ДнѢстеръ» в суму вишю вє багату 10% і 10% додатку на кошта адм.

Товариство взаїмного кредиту „ДНѢСТЕРЪ“

єтоваришенє з обмеженою порукою, Львів, ринок ч. 10 (дім «Прєсвьїти».)

уділяє позички за оплатою 5½% і 1% додатку на кошта адміністраційні, влаєтителям ґрунтів і господарств до 500 корон за порукою двох відповідних ручителїв або за інтабуляцією, над 500 корон тільки за інтабуляцією на першїм місци, до сплати в ратах на 3 до 10 літ. Сьвященники, не посїдаючі реальностей, мусьят крім поруки двох ручителїв предложити єще полієу житєву; обезпечитись можна через «ДнѢстеръ» в Товаристві взаїмних обезпечень в Кракові після всяких можливих комбінацій.

Згаданє Товариство приймає вкладки до опрєцентования від членів і третих осіб по 4%.

Удїл членський вноєить 50 кор., вписовє 2 кор.

Членом бути і позичку дістати може тільки член обезпечений в «ДнѢстеръ».

Інформації уділяє Дирекция листовно або агенти Товариства взаїмних обезпечень «ДнѢстеръ».

Артистичнє заведенє ритовничє малярства шильдів. відливаня, таблиць, виріб печаток кавчукових і великий вибір кавчукових друкарєнь

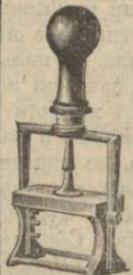
Гєнрик Шашіра

Львів, ул. Копєрницька ч. 3 (побіч аптеки Вп. Микєльєша).

Виконувє дуже красно всілякі роботи, а іменно: печатки кавчуковї і металєві для громад і урядів парохіальних. Шильди мальовані на шклі, дереві, бляєї та полотні. Всїлякі лякерования, позолочуваня хрєстів. Таблиці і шильди лянї з ріжних металїв, таблиці пагробні і назви улиць, числа на домп.

Гравури на металю та дорогих камінях, печатки, штанди, відзнаки, букви, монограми, герби і гузики до упряжи та ліберїї. Марки печатковї, бляшки шпунт. для броварїв. Нумератори і стемплї на датум. Обцяги до пльомб, шабьлони. Краска до печаток та хемїчна краска до білизни.

Цїкники даром і франко.

Всїлякі **КУПОНИ** вильєсовані цїнні папері виплачує без потрученя провізїї або коєштів **Контора вимїни** д. к. упр. гал. акц. **БАНКУ** Гіпотечного.